

*Sylvia Bacchini (a) & Alois Ruitenbeek (b)*

*(a) Hogeschool Inholland*

*(b) EDventure, Den Haag*

*Contact: s.bacchini@chello.nl*

*alois58@gmail.com*

## **POL Nieuwkomers. Het Nederlandse aanbod aan nieuwkomers in Arnhem**

### **1. Inleiding**

In de Proces Opvang Locatie (POL) te Arnhem worden kinderen opgevangen waarvan de ouders – veelal vluchtelingen – nog geen verblijfsstatus toegekend hebben gekregen. Deze kinderen verblijven gedurende zes weken op de POL. Dat is de offici-

ële tijdsduur voor de allereerste opvang. Door procedureproblemen kunnen sommige kinderen echter veel langer in de POL verblijven en zijn andere kinderen weer korter dan zes weken in deze opvang. In deze periode krijgen ze, zoals alle kinderen in Nederland, onderwijs aangeboden, in de eerste plaats om hen de kans te geven het Nederlands te leren.

De leerkrachten van de POL staan voor de taak om deze kinderen een programma aan te bieden dat voorziet in snelle tweedetaalverwerving. Gezien de korte verblijfsperiode in de POL kan dat programma niet meer omvatten dan een eerste basisvaardigheid in het Nederlands. Bovendien hebben de leerkrachten te maken met een onregelmatige in- en uitstroom. Daardoor zijn de groepen niet homogeen wat betreft hun taalvaardigheid in het Nederlands en evenmin wat betreft de mate van geletterdheid.

Welke lesstof moet dit programma inhouden? Op welke wijze kan het onderwijs aan deze kinderen worden georganiseerd? Hoe voorzien leerkrachten in een aanbod dat zowel voor de allereerste beginners als voor de kinderen die al iets verder zijn interessant en adequaat is?

Met deze vragen in het achterhoofd hebben we een eerste opzet gecreëerd voor een lesaanbod van de POL.

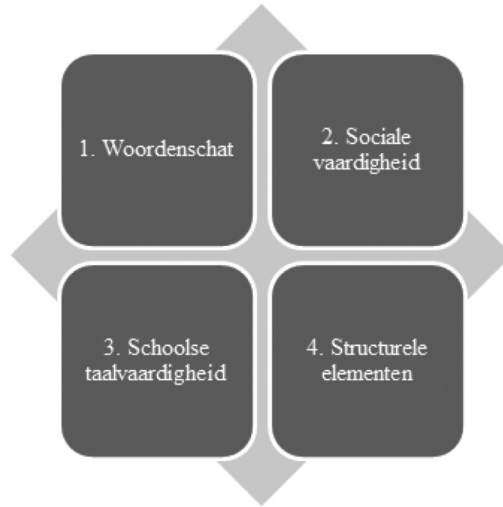
## 2. Keuze lesstof

Ten eerste krijgen de kinderen per dag uit elk van de volgende categorieën lesstof aangeboden:

1. woordenschat;
2. sociale vaardigheden;
3. schoolse taalvaardigheden;
4. structurele elementen, zoals 'zinsbouw', 'morfologie', 'functiewoorden' en 'uitspraak'.

De kinderen moeten in de eerste plaats een Nederlandse basiswoordenschat verwerven. Maar woorden alleen volstaan niet. De kinderen moeten zich ook in korte tijd enigszins verstaanbaar kunnen maken in het Nederlands. Om contacten te kunnen leggen en om (voor zover dat in hun omstandigheden mogelijk is) vrienden te kunnen maken, moeten ze korte zinnen in het Nederlands kunnen maken. Zo is het handig als ze zichzelf kunnen voorstellen, naar de naam van hun klasgenoten kunnen vragen en kunnen vertellen hoe oud ze zijn. Daarnaast is het zaak om ook de taal die bij de gang van zaken op school hoort snel te leren. "Ga zitten", "Pak je schrift", "Mag ik naar de wc?" zijn voorbeelden van dergelijke zinnen.

Ten slotte wordt elke dag ook aandacht besteed aan een structureel aspect van het Nederlands dat niet direct bij de woordenschat of bij de uitdrukkingen en zinnen van de andere categorieën hoort. We kunnen hierbij denken aan enkelvoud- en meervoudvormen, aan persoonlijke en bezittelijke voornaamwoorden en aan uitspraakkwesities. Het aanbod aan lesstof bestaat dus niet alleen uit een reeks losse woorden, maar ook uit korte zinnen en sociale formules en uit uitleg bij enkele grammaticale constructies. Dat is weergegeven in de volgende figuur:



Figuur 1 – De vier kwadranten.

Elke dag krijgen de kinderen uit elke kwadrant nieuwe taalelementen aangeboden, waardoor er een zekere garantie is voor een breed aanbod aan nieuwe taal. De kwadranten overlappen elkaar enigszins. Er zijn dus geen scherpe grenzen. Aan het eind van deze periode moeten ze in elke categorie bepaalde taalvaardigheden beheersen. Bij de eindtermen wordt aangegeven of ze deze vaardigheden receptief dan wel productief moeten beheersen.

### 3. Dagpakket

Ten tweede is er sprake van een vast stramien voor elke dag dat de kinderen in de POL zijn. Het programma is namelijk opgebouwd uit ‘dagpakketten’, wat inhoudt dat er per dag een samenhangend aanbod aan Nederlandse taal onderwezen wordt. Daar is voor gekozen omdat de leerkrachten te maken hebben met een steeds wisselende instroom. Hierdoor zijn er kinderen in de groep die heel weinig Nederlands hebben verworven en kinderen die al iets meer woordkennis hebben. Met het oog op deze wisselende instroom kunnen de dagpakketten flexibel ingezet worden. De leerkracht kan dus bijvoorbeeld besluiten om een eerder aangeboden dagpakket binnen het thema te herha-

len. Een dagpakket biedt daarbij een duidelijk overzicht wat de leerkracht binnen één dag kan aanleren en aan het eind van de dag kan verwachten van de leerlingen.

#### 4. Vast dagritme

Er is sprake van een vast dagritme. Dat houdt in dat de groep elke dag begint met klassikale activiteiten, daarna een groepswerk uitvoert en aan het eind van de dag weer een klassikale afsluiting heeft. Door deze vaste dagindeling te hanteren, is het duidelijk voor de leerkrachten wanneer ze nieuwe taalelementen aanbieden en wanneer sprake is van herhaling van reeds aangeboden stof.

De dagindeling ziet er als volgt uit:

Taalkring aan het begin van de dag	hele groep, klassikale aanbieding
Verwerkingsactiviteit	klassikale aanbieding of activiteiten in groep
Eind van de ochtend of dag: herhaling met vraag- en antwoordspel	hele groep, klassikale aanbieding

Tussen de verwerkingsactiviteit en de dag- of ochtendafsluiting zijn andere activiteiten te plannen die niet klassikaal plaatsvinden, maar in de hoeken. Of de kinderen gaan aan de slag met andere lesstof, zoals rekenopdrachten.

#### 5. Taalkring

In de taalkring beeldt de leerkracht voor de hele groep kinderen een ‘gebeurtenis’ uit, waarin nieuwe woorden en zinnen aangeboden worden. De taalkring is aanbodgericht en heeft een aanschouwelijk karakter: de leerkracht laat zien en vertelt, en de kinderen nemen dat in zich op, in eerste instantie zonder verbaal te reageren.

De leerkracht zorgt ervoor dat het taalaanbod volkomen begrijpelijk is: door veel visuele middelen in te zetten, door de nieuwe woorden heel veel te gebruiken, door langzaam te praten en ten slotte door te letten op de (non-verbale) reacties van de kinderen. Alles bij elkaar mag de taalkring niet meer dan 20 tot 30 minuten in beslag nemen.

#### 6. Verwerking

De verwerkingsactiviteiten vinden ofwel klassikaal plaats, ofwel in kleine groepjes. De kinderen gaan aan de hand van de ‘gebeurtenis’ aan de slag met een activiteit die door de leerkracht begeleid wordt. Daarbij worden de woorden opnieuw herhaald.

## 7. Afsluiting

Bij de afsluiting wordt gebruikgemaakt van een vraag-en-antwoordspel dat losjes gebaseerd is op de methodiek TPRS (Ray & Seely 2009). De leerkracht daagt de kinderen uit om te antwoorden op eenvoudige vragen die teruggrijpen op het onderwerp dat aan het begin van de dag centraal stond. De leerkracht is hierbij in voortdurende interactie met de groep en moedigt de kinderen aan om woorden of korte zinnen te uiten (zonder spreekdwang!). Het is een korte en snelle activiteit, waarbij steeds een cyclus van vragen aan bod komt rondom een aantal nieuw aangeboden woorden. Op deze wijze worden zowel de nieuwe woorden herhaald, als eenvoudige zinnen geoeffend.

Het programma is gegroepeerd rondom drie thema's, namelijk:

1. school & leren;
2. eten & drinken;
3. lichaam & gezondheid.

## Presentatie

In de workshop zullen we uiteenzetten hoe we tot deze opzet zijn gekomen en waarom gekozen is voor de aanpak die hierboven beschreven staat. We geven in korte filmpjes met uitleg weer hoe de aanbieder in de taalkring en de verwerkingsactiviteiten kunnen plaatsvinden.

## Referenties

Ray, B. & C. Seely (2009). *Storytelling voor het talenonderwijs. Handboek TPRS voor docente vreemde talen en NT2*. Broek in Waterland: Arcos.